ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վարդավառի տոնը Հայկական լեռնաշխարհում ամենասիրված ժողովրդական տոներից է։ Այն նշվում է հուլիսի 13-ից մինչև օգոստոսի 15-ը՝ Վարդավառի Աստվածամոր վերափոխման տոնին։ Տոնի ծագումը կապվում է հեթանոսական ժամանակների հետ, երբ ամառվա կեսին մարդիկ հավաքվում էին սուրբ աղբյուրների, ծառերի կամ լեռների մոտ՝ զոհեր մատուցելու, երգելու և պարելու համար։ Քրիստոնեության ընդունումից հետո այս սովորությունները չվերացան, այլ ստացան նոր իմաստ։

Վարդավառի տոնի կենտրոնական խորհրդանիշը վարդն է։ Ամառվա այդ օրերին Արարատյան դաշտում, Կարսի մարզում և Ջավախքում վարդի թփերը ծաղկում են լիաթափ։ Կանայք վաղ առավոտյան հավաքում են թերթերը, որոնք հետագայում օգտագործվում են ջրի, օծանելիքի և դեղամիջոցների պատրաստման համար։ Վարդի ջուրը համարվում է մաքրության և առողջության խորհրդանիշ։

Տոնի գլխավոր ծեսերից մեկը Վարդավառի ջրհարսանիքն է։ Ընտրվում է մի աղջիկ, որին զարդարում են ծաղիկներով և տանում գյուղի աղբյուրի մոտ։ Այնտեղ նրան ջրով են ցողում, իսկ ինքը պետք է լռի։ Եթե նա չդիմանա և ծիծաղի, ապա տոնը չի կարող նշվել։ Այս ծեսը խորհրդանշում է բնության արթնացումը ձմեռային քնից։

Վարդավառի օրը տներում պատրաստում են վարդի մուրաբա, վարդի օշարակ և վարդաջուր։ Հյուրերին հյուրասիրում են նաև վարդով համեմված հացով և պանրով։ Շատ տեղերում այդ օրը հարսանիքներ են կատարում, քանի որ համարվում է առատության և երջանկության օր։

Տոնի ժամանակ կազմակերպվում են նաև ժողովրդական խաղեր՝ ձիարշավ, ըմբշամարտ, ոսկե խնձորի խաղ և ավանդական պարեր։ Երգում են հատուկ վարդավառյան երգեր, որոնցից շատերը պահպանվել են մինչև մեր օրերը։ Հատկապես հայտնի է «Վարդ ես, վարդավառի վարդ» երգը, որը կատարվում է գրեթե բոլոր հանդեսներին։

Վարդավառի տոնը ունի նաև բուժիչ նշանակություն։ Հավատում էին, որ այդ օրերին քաղված վարդը հիվանդությունից ապաքինում է բերում, իսկ վարդի ջրով լվացվելը երջանկություն է պարգևում։ Այսօր շատ գյուղերում վերականգնվում է այս ավանդույթը, և տոնը դարձել է ոչ միայն ժողովրդական, այլև զբոսաշրջային կարևոր միջոցառում։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄ

Արտասահմանում գտնվող հայ գրողների և արվեստագետների համար Վարդավառը միշտ էլ հատուկ տոն է եղել։ Շատերը, որոնք տարիներ շարունակ ապրում են օտար ափերում, այդ օրերին փորձում են վերադառնալ հայրենի գյուղ կամ գոնե հանդիպել հայրենակիցների հետ։ Այդ պատճառով տոնը դարձել է նաև հոգևոր միավորման խորհրդանիշ։

Ամփոփելով՝ Վարդավառը հայ ժողովրդի համար ոչ միայն ամառային տոն է, այլև հոգևոր վերածննդի, մաքրագործման և միասնության խորհրդանիշ։ Այն միավորում է մարդկանց, բերում է ուրախություն և հույս, որ կյանքը միշտ կհաղթի մահին։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄ

Արտասահմանում գտնվող հայ գրողների և արվեստագետների համար Վարդավառը միշտ էլ հատուկ տոն է եղել։ Շատերը, որոնք տարիներ շարունակ ապրում են օտար ափերում, այդ օրերին փորձում են վերադառնալ հայրենի գյուղ կամ գոնե հանդիպել հայրենակիցների հետ։ Այդ պատճառով տոնը դարձել է նաև հոգևոր միավորման խորհրդանիշ։

Ամփոփելով՝ Վարդավառը հայ ժողովրդի համար ոչ միայն ամառային տոն է, այլև հոգևոր վերածննդի, մաքրագործման և միասնության խորհրդանիշ։ Այն միավորում է մարդկանց, բերում է ուրախություն և հույս, որ կյանքը միշտ կհաղթի մահին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական լեռնաշխարհում ամառվա կեսին նշվող Վարդավառի տոնը ունի խորը հնադարյան արմատներ։ Ըստ ավանդության՝ տոնի ծագումը կապվում է հեթանոսական ժամանակների հետ, երբ մարդիկ հավաքվում էին սուրբ աղբյուրների, ծառերի կամ լեռների մոտ՝ զոհեր մատուցելու, երգելու և պարելու համար։ Քրիստոնեության ընդունումից հետո այս սովորությունները չվերացան, այլ ստացան նոր իմաստ։ Տոնը սկսվում է հուլիսի 13-ից և տևում մինչև օգոստոսի 15-ը՝ Վարդավառի Աստվածամոր վերափոխման տոնին։

Վարդավառի տոնի կենտրոնական խորհրդանիշը վարդն է։ Ամառվա այդ օրերին Արարատյան դաշտում, Կարսի մարզում և Ջավախքում վարդի թփերը ծաղկում են լիաթափ։ Կանայք վաղ առավոտյան հավաքում են թերթերը, որոնք հետագայում օգտագործվում են ջրի, օծանելիքի և դեղամիջոցների պատրաստման համար։ Վարդի ջուրը համարվում է մաքրության և առողջության խորհրդանիշ։

Տոնի գլխավոր ծեսերից մեկը Վարդավառի ջրհարսանիքն է։ Ընտրվում է մի աղջիկ, որին զարդարում են ծաղիկներով և տանում գյուղի աղբյուրի մոտ։ Այնտեղ նրան ջրով են ցողում, իսկ ինքը պետք է լռի։ Եթե նա չդիմանա և ծիծաղի, ապա տոնը չի կարող նշվել։ Այս ծեսը խորհրդանշում է բնության արթնացումը ձմեռային քնից։

Վարդավառի օրը տներում պատրաստում են վարդի մուրաբա, վարդի օշարակ և վարդաջուր։ Հյուրերին հյուրասիրում են նաև վարդով համեմված հացով և պանրով։ Շատ տեղերում այդ օրը հարսանիքներ են կատարում, քանի որ համարվում է առատության և երջանկության օր։

Տոնի ժամանակ կազմակերպվում են նաև ժողովրդական խաղեր՝ ձիարշավ, ըմբշամարտ, ոսկե խնձորի խաղ և ավանդական պարեր։ Երգում են հատուկ վարդավառյան երգեր, որոնցից շատերը պահպանվել են մինչև մեր օրերը։ Հատկապես հայտնի է «Վարդ ես, վարդավառի վարդ» երգը, որը կատարվում է գրեթե բոլոր հանդեսներին։

Վարդավառի տոնը ունի նաև բուժիչ նշանակություն։ Հավատում էին, որ այդ օրերին քաղված վարդը հիվանդությունից ապաքինում է բերում, իսկ վարդի ջրով լվացվելը երջանկություն է պարգևում։ Այսօր շատ գյուղերում վերականգնվում է այս ավանդույթը, և տոնը դարձել է ոչ միայն ժողովրդական, այլև զբոսաշրջային կարևոր միջոցառում։ Հետաքրքիր է, որ վերջին տարիներին Վարդավառի տոնը սկսել են նշել նաև հայկական համայնքներում Ռուսաստանում, Ֆրանսիայում և Միացյալ Նահանգներում, որտեղ հայ գաղթօջախները փորձում են պահպանել իրենց մշակութային արմատները։

ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ԱՂԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐ

Վարդավառի տոնի հետ կապված են բազմաթիվ հին սովորություններ, որոնք տարբեր շրջաններում ունեն իրենց առանձնահատկությունները։ Ամենատարածվածներից մեկը ջրի հետ կապված խաղերն են։ Գյուղերում երիտասարդները միմյանց ջուր են ցողում, և համարվում է, որ ով ավելի շատ ջրվի, նա ավելի երջանիկ կլինի տարվա ընթացքում։ Այս սովորությունը խորհրդանշում է առատություն և պտղաբերություն։

Մեծ տեղ է հատկացվում նաև ձիարշավներին։ Հատկապես Արարատյան դաշտում և Կարսի մարզում ձիարշավները հավաքում են հարյուրավոր հանդիսատեսներ։ Հաղթողին սովորաբար նվիրում են ոսկե մետաքսե թաշկինակ կամ գորգ։ Ձիարշավները ունեն ոչ միայն մրցակցային, այլև ծիսական նշանակություն՝ խորհրդանշելով ուժ, արագություն և հաջողություն։

Ուշագրավ է նաև Վարդավառի գիշերվա սովորությունը։ Ասում էին, որ այդ գիշեր վարդերը ամենաբուրավետ են լինում, և աղջիկները փորձում էին հավաքել առավոտյան ցողով թրջված վարդերը։ Հավատում էին, որ այդ ցողը կարող է գեղեցկություն պարգևել։ Որոշ տեղերում այդ գիշեր կատարում էին նաև հատուկ աղոթքներ՝ առատ բերքի համար։

ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ԱՂԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐ

Վարդավառի տոնի հետ կապված են բազմաթիվ հին սովորություններ, որոնք տարբեր շրջաններում ունեն իրենց առանձնահատկությունները։ Ամենատարածվածներից մեկը ջրի հետ կապված խաղերն են։ Գյուղերում երիտասարդները միմյանց ջուր են ցողում, և համարվում է, որ ով ավելի շատ ջրվի, նա ավելի երջանիկ կլինի տարվա ընթացքում։ Այս սովորությունը խորհրդանշում է առատություն և պտղաբերություն։

Մեծ տեղ է հատկացվում նաև ձիարշավներին։ Հատկապես Արարատյան դաշտում և Կարսի մարզում ձիարշավները հավաքում են հարյուրավոր հանդիսատեսներ։ Հաղթողին սովորաբար նվիրում են ոսկե մետաքսե թաշկինակ կամ գորգ։ Ձիարշավները ունեն ոչ միայն մրցակցային, այլև ծիսական նշանակություն՝ խորհրդանշելով ուժ, արագություն և հաջողություն։

Ուշագրավ է նաև Վարդավառի գիշերվա սովորությունը։ Ասում էին, որ այդ գիշեր վարդերը ամենաբուրավետ են լինում, և աղջիկները փորձում էին հավաքել առավոտյան ցողով թրջված վարդերը։ Հավատում էին, որ այդ ցողը կարող է գեղեցկություն պարգևել։ Որոշ տեղերում այդ գիշեր կատարում էին նաև հատուկ աղոթքներ՝ առատ բերքի համար։

ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ԱՂԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐ

Վարդավառի տոնի հետ կապված են բազմաթիվ հին սովորություններ, որոնք տարբեր շրջաններում ունեն իրենց առանձնահատկությունները։ Ամենատարածվածներից մեկը ջրի հետ կապված խաղերն են։ Գյուղերում երիտասարդները միմյանց ջուր են ցողում, և համարվում է, որ ով ավելի շատ ջրվի, նա ավելի երջանիկ կլինի տարվա ընթացքում։ Այս սովորությունը խորհրդանշում է առատություն և պտղաբերություն։

Մեծ տեղ է հատկացվում նաև ձիարշավներին։ Հատկապես Արարատյան դաշտում և Կարսի մարզում ձիարշավները հավաքում են հարյուրավոր հանդիսատեսներ։ Հաղթողին սովորաբար նվիրում են ոսկե մետաքսե թաշկինակ կամ գորգ։ Ձիարշավները ունեն ոչ միայն մրցակցային, այլև ծիսական նշանակություն՝ խորհրդանշելով ուժ, արագություն և հաջողություն։

Ուշագրավ է նաև Վարդավառի գիշերվա սովորությունը։ Ասում էին, որ այդ գիշեր վարդերը ամենաբուրավետ են լինում, և աղջիկները փորձում էին հավաքել առավոտյան ցողով թրջված վարդերը։ Հավատում էին, որ այդ ցողը կարող է գեղեցկություն պարգևել։ Որոշ տեղերում այդ գիշեր կատարում էին նաև հատուկ աղոթքներ՝ առատ բերքի համար։

ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ԱՂԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐ

Վարդավառի տոնի հետ կապված են բազմաթիվ հին սովորություններ, որոնք տարբեր շրջաններում ունեն իրենց առանձնահատկությունները։ Ամենատարածվածներից մեկը ջրի հետ կապված խաղերն են։ Գյուղերում երիտասարդները միմյանց ջուր են ցողում, և համարվում է, որ ով ավելի շատ ջրվի, նա ավելի երջանիկ կլինի տարվա ընթացքում։ Այս սովորությունը խորհրդանշում է առատություն և պտղաբերություն։

Մեծ տեղ է հատկացվում նաև ձիարշավներին։ Հատկապես Արարատյան դաշտում և Կարսի մարզում ձիարշավները հավաքում են հարյուրավոր հանդիսատեսներ։ Հաղթողին սովորաբար նվիրում են ոսկե մետաքսե թաշկինակ կամ գորգ։ Ձիարշավները ունեն ոչ միայն մրցակցային, այլև ծիսական նշանակություն՝ խորհրդանշելով ուժ, արագություն և հաջողություն։

Ուշագրավ է նաև Վարդավառի գիշերվա սովորությունը։ Ասում էին, որ այդ գիշեր վարդերը ամենաբուրավետ են լինում, և աղջիկները փորձում էին հավաքել առավոտյան ցողով թրջված վարդերը։ Հավատում էին, որ այդ ցողը կարող է գեղեցկություն պարգևել։ Որոշ տեղերում այդ գիշեր կատարում էին նաև հատուկ աղոթքներ՝ առատ բերքի համար։

ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ԱՂԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐ

Վարդավառի տոնի հետ կապված են բազմաթիվ հին սովորություններ, որոնք տարբեր շրջաններում ունեն իրենց առանձնահատկությունները։ Ամենատարածվածներից մեկը ջրի հետ կապված խաղերն են։ Գյուղերում երիտասարդները միմյանց ջուր են ցողում, և համարվում է, որ ով ավելի շատ ջրվի, նա ավելի երջանիկ կլինի տարվա ընթացքում։ Այս սովորությունը խորհրդանշում է առատություն և պտղաբերություն։

Մեծ տեղ է հատկացվում նաև ձիարշավներին։ Հատկապես Արարատյան դաշտում և Կարսի մարզում ձիարշավները հավաքում են հարյուրավոր հանդիսատեսներ։ Հաղթողին սովորաբար նվիրում են ոսկե մետաքսե թաշկինակ կամ գորգ։ Ձիարշավները ունեն ոչ միայն մրցակցային, այլև ծիսական նշանակություն՝ խորհրդանշելով ուժ, արագություն և հաջողություն։

Ուշագրավ է նաև Վարդավառի գիշերվա սովորությունը։ Ասում էին, որ այդ գիշեր վարդերը ամենաբուրավետ են լինում, և աղջիկները փորձում էին հավաքել առավոտյան ցողով թրջված վարդերը։ Հավատում էին, որ այդ ցողը կարող է գեղեցկություն պարգևել։ Որոշ տեղերում այդ գիշեր կատարում էին նաև հատուկ աղոթքներ՝ առատ բերքի համար։

[illegible]

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Московскія Відомости» [illegible]

[illegible]

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

[illegible] 1/12 [illegible] 10,000 [illegible]

[illegible] 39 [illegible] 93 [illegible] 50 [illegible] 92 [illegible] 94 [illegible] 62 [illegible] 93 [illegible] 232 [illegible] 50 [illegible] 267 [illegible] 55 [illegible] 90 [illegible] 62 [illegible] 90 [illegible] 37 [illegible] 7 [illegible] 85 [illegible] 1 [illegible] 25,04 [illegible]